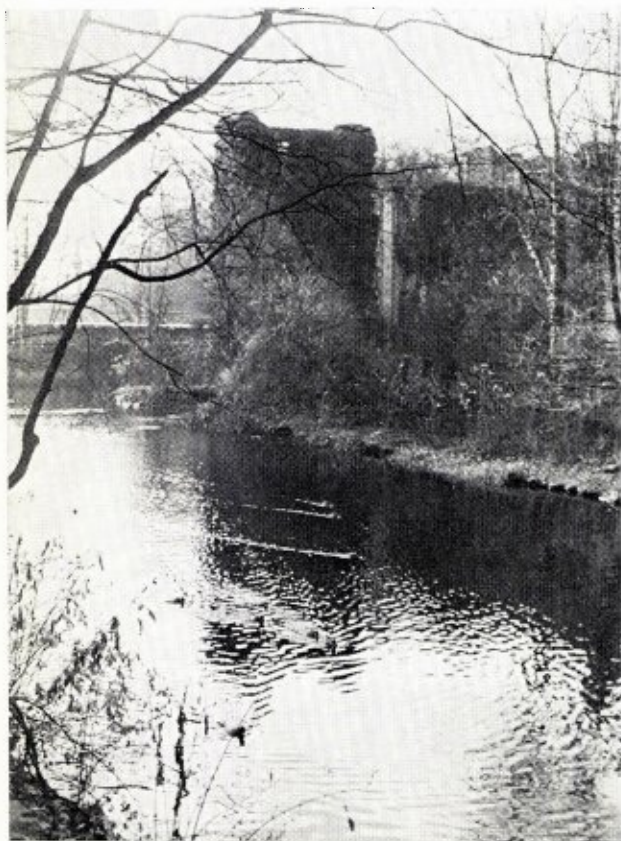

BESCHERMDE NIET-VALIDE ROOF- VOGELS IN HET KASTEELPARK TE BORN

door H. F. MUNSTERS

Naast de vogelvergunning F werd door het Ministerie van C.R.M. aan het Kasteelpark te Born toestemming verleend niet-valide beschermde vogels te houden om te proberen met deze dieren te kweken, met dien verstande, dat eventuele nakweek na aanpassing weer in de natuur zou worden teruggebracht.

Kasteelpark Born.

Dat dit experiment kans van slagen zou hebben werd twijfelachtig bevonden, maar na lezing van dit verslag zal uw mening wellicht veranderen.

De opzet van dit artikel is een bijdrage te leveren tot verbetering van de roofvogelsituatie in en buiten ons land door te voorkomen dat niet-valide vogels die ongeschikt zijn om in de natuur te worden teruggebracht, onnodig worden afgemaakt.

Dank zij de medewerking vooral wat deskundige adviezen betreft van de heer J. Erkens te Beek, en het ter beschikking stellen van niet-valide vogels door de heren J. Erkens en P. Bout, de laatste inmiddels helaas overleden, werd dit experiment mogelijk. Om een zo gunstig mogelijk resultaat te kunnen bereiken is aandacht besteed aan de volgende punten:

- A. Een goede huisvesting van de dieren.
- B. Het gewennen van de dieren aan de verzorgers.
- C. Het juiste voedsel.
- D. De gewenning van de gekweekte vogels aan de vrijheid in de natuur.

Wij zullen deze punten eens nader bekijken:

- A. Een goede huisvesting.

Daar het kasteelpark geen rijks- of gemeentelijke subsidie ontvangt, werd een beroep gedaan op diverse natuur- en dierenbeschermingsinstanties om de kosten te willen dragen van het bouwen van een geschikt verblijf. De afdeling Sittard van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren reageerde zeer positief en stelde een bedrag beschikbaar voor een ruim onderkomen. De bouw werd voltooid door I.V.N.-ers, Rangers, en andere dierenvrienden. Daarvoor ben ik hen allen zeer erkentelijk. Als materiaal werd gebruik gemaakt van gecarboneerd rondhout; kuikengaas voor de zijanten en grofmazig kippengaas voor de bovenkant. Muizen, ratten en mussen hebben zo de gelegenheid in de kooien door te dringen. Het dak werd gedeeltelijk bedekt met rietmatten van een meter breedte, evenals de achterzijwanden. Het gaas werd eerst gedompeld in een teerbad voor conservering, en om het doorzicht zo weinig mogelijk te belemmeren, zowel

van buiten naar binnen als omgekeerd.

Als plaats werd gekozen een goed begroeid, schaduwrijk deel van het park. De bodem en de beplanting werden in hun oorspronkelijke staat gehouden. De gemiddelde afmeting van elk onderkomen is 4x4x2 meter.

B. Het gewennen van de dieren aan de verzorgers.

Daar invalide dieren doogaans recht uit de natuur komen (auto- gaas- prikkeldraadongevallen) is het van groot belang ze na behandeling van de wond, de breuk, de amputatie van poot of vleugel, in een zodanig beperkte ruimte onder te brengen, dat zowel het leren opnemen van het vreemde voedsel, als de verzorging van wonden eenvoudig gebeuren kan en niet steeds gepaard behoeven te gaan met vanggeweld. Zodoende wordt het weer open gaan van de wonden voorkomen.

Wanneer het genezingsproces zich voorspoedig ontwikkelt, en het dier weer normaal eet, volgt de plaatsing in een ruimte van 2x2x2 meter, met zitstokken op verschillende hoogte, die afhankelijk van de aard van de verwonding op de bodem kunnen beginnen. In deze ruimte kan het dier zich in dekking terugtrekken, maar ook over de omgeving uitzien.

C. Het juiste voedsel.

Als hoofdvoedsel wordt gebruik gemaakt van dode eendagskuikens uit broederijen, afgewisseld met muizen en andere levende dieren, die de onderkomens door het gaas binnendringen of speciaal gevangen

Speelweide in Kasteelpark Born.

worden. Deze voeding is ook van belang om valide en genezen dieren weer vertrouwd te maken met de natuur. Ook wordt gebruik gemaakt van in blokjes gesneden kalfs- of rundvlees, al of niet afhankelijk van de wenselijkheid, gedompeld in een vitaminepreparaat of in anti-biotica. Dit laatste in overleg met een dierenarts.

Genoemde blokjes vlees worden ook vaak gebruikt bij het dwangvoederen van vogels die weigeren zelf voedsel op te nemen of die dit niet kunnen. Regelmatig wordt in de onderkomens van de roofvogels graan gestrooid om zowel muizen als ratten aan te lokken. Aangezien er in het park geen gebruik wordt gemaakt van giftige bestrijdingsmiddelen, evenmin als in de directe omgeving, levert dit voor de vogels geen gevaar op.

D. De gewenning van de gekweekte vogels aan de vrijheid in de natuur.

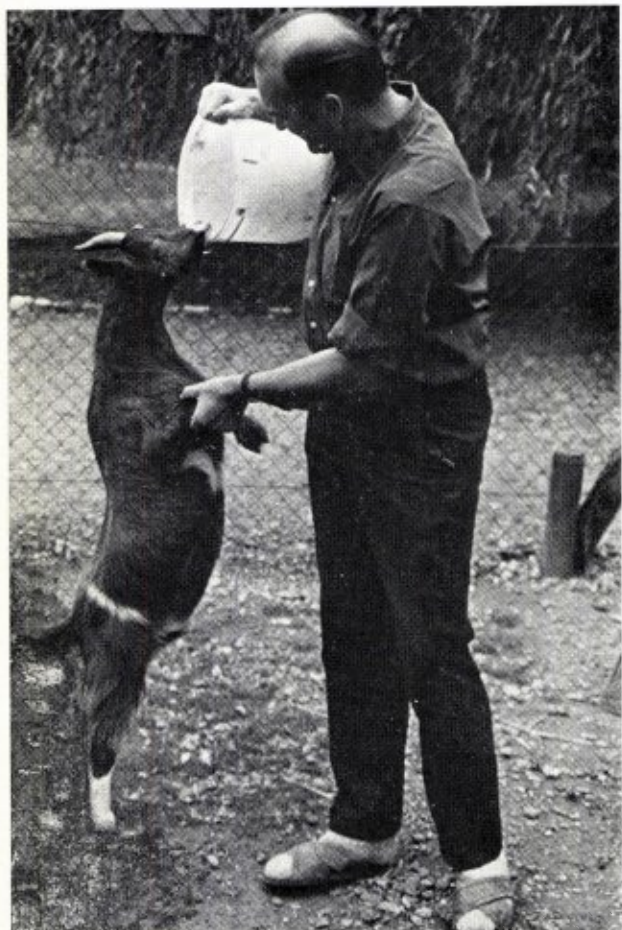
Gezien de huisvesting en de voedingswijze van de gekweekte vogels levert de gewenning weinig problemen op. Wanneer de jonge vogels volkomen zelfstandig zijn worden zij van de ouders gescheiden en in een grote ruimte met veel beplanting ondergebracht. Vervolgens wordt de toediening van dood voedsel steeds meer beperkt.

Na enige tijd wordt de toegang naar buiten opengelaten zodat de dieren zelf hun weg naar de vrijheid kunnen kiezen. Wel wordt op- en om de hokken nog geregeld dood voedsel neergelegd, totdat dit niet meer wordt weggehaald.

Ditzelfde systeem wordt door ons toegepast bij het in vrijheid stellen van valide roofvogels, evenals van niet-roofvogels, uiteraard met het voor deze dieren gebruikelijke voedsel.

Resultaten in 1975

1. Torenvalk ♀ : 6 eieren in kuiltje in de grond. Geen ♂ voorhanden: eieren onbevruucht.
2. Steenuil: 5 ouderdieren, 3 nestkasten. Totaal 5 jongen.
3. Bosuil ♀ : 3 eieren, niet bevrucht wegens het ontbreken van een ♂.

De Directeur/eigenaar.

4. Buizerd: 3 stuks. Pogingen tot nestbouw. Onderkomens bleken echter niet geschikt te zijn voor deze soort. Gezien hun levenswijze zal getracht worden een voor hen passend onderkomen te creëren.

Resumé

Niettegenstaande het feit dat niet voor iedereen de mogelijkheid aanwezig is, gezien de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om tot resultaat te komen, is het ons inziens gewenst te proberen met niet-valide vogels te kweken, waardoor een bijdrage kan worden geleverd tot het in stand houden van ons Europese roofvogelbestand.

BOEKBESPREKING

EEN DODE RUPS IS EEN VLINDER MINDER.

(Wees wijs met „onkruid” en „ongedierte”)

door Jaap Willems.

Uitgeverij Zomer & Keunig, Wageningen. (f 4,90)

Een speciaal voor kinderen geschreven boekje over de milieuproblemen in en rondom huis. De schrijver wijst terecht op de betrekkelijkheid van de bij volwassenen ingesleten begrippen „onkruid” en „ongedierte”. Het boekje is dus ook voor volwassenen de moeite van het lezen waard.

J. M.

„BEDREIGDE DIEREN”, door R. M. van Soest.

Uitg.: Het Spectrum, Utrecht, 1974. 160 blz. Prijs f 29,50.

Tien jaar geleden nog waren boeken over zeldzame diersoorten niet alleen uiterst spaarzaam, maar ook zelden voorzien van goed fotomateriaal. Daarentegen was de tekst van deze boeken veel belangrijker. Men vergelijkte bij voorbeeld het standaardwerk van Maliepaard en de Vos „Dieren sterven uit”, Amsterdam 1961. Met deze uitgave is het juist andersom: de tekst vermeldt slechts enkele gegevens over de betreffende diersoort; oorzaak van het zeldzaam zijn, het uitstervingsproces en recente populatiedichtheden worden niet bekritiseerd of van commentaar voorzien.

De foto's en tekeningen in kleur zijn grandioos en vormen - zoals gezegd - het belangrijkste gedeelte van het boek en als zodanig is „Bedreigde dieren” een schitterende aanvulling van het inmiddels al enigszins verouderde „Dieren sterven uit”.

In „Bedreigde dieren” worden ongeveer 150 gewervelde dieren afgebeeld en besproken, daarnaast wordt in de inleiding even ingegaan op de oorzaken van de bedreiging en op beschermingsmethoden. De laatste pagina's bevatten een Beneluxlijst en een wereldlijst van bedreigde gewervelde dieren.

Een prachtig foto-boek over een triest onderwerp dat alleen al vanwege de pedagogische waarde in geen enkele schoolbibliotheek mag ontbreken.

H. H.